

Дата	Тема й зміст	Теми проектів і дискусій, завдання, твори для сприймання, практикуми	К-сть годин
	<p>7.5. Театр і кіно. Перші професійні актори – скоморохи. Шкільний театр козацько-гетьманської доби. Національний ляльковий театр вертеп. Перший український професійний театр під орудою О. Бачинського при товаристві «Руська бесіда» (1864). Принципи реалізму і народності «театру корифеїв»: музично-драматичного за формою і фольклорно-етнографічного за змістом. (М. Кропивницький, М. Старицький, І. Карпенко-Карий, П. Сакаганський, М. Садовський, М. Заньковецька). Діяльність першого стаціонарного українського театру в Києві. Новаторські експерименти видатного режисера і актора Л. Курбаса в театрі «Березіль». Творчість А. Бучми, Н. Ужвій, Г. Юри та ін. Мережа драматичних і лялькових театрів. Століття українського кінематографа. Картини О. Довженка («Земля» та ін.). Поетичне кіно («Тіні забутих предків», реж. С. Параджанов та ін.), «міська проза» К. Муратової. Козацький анімаційний серіал В. Дахна, культові мультфільми Д. Черкаського. Видатні актори: І. Миколайчук, Л. Биков, Б. Ступка та ін. Сучасні фільми – переможці міжнародних конкурсів: «Подорожні» (реж. І. Стрембіцький), «Плем'я» (реж. М. Слабошпицький).</p>	<p>Завдання. Підготуйте і проведіть дискусію або флешмоб на тему «Сучасний герой театру і кіно – хто він?». Оберіть топ-5 акторів-кумирів. Мистецький проект (за вибором). «Леся Курбас – реформатор українського театру». (Зокрема дослідіть, за які досягнення його ім'я увійшло до Золотої книги видатних європейців у Відні). «Іван Миколайчук – втілення національного духу в українському кіно». Практикум. <i>Варіант 1.</i> (Колективна робота). Інцензуйте інтермедію зі шкільного життя або фрагмент із п'єси, що входить до навчальної програми з української літератури. Запропонуйте оригінальні елементи сценографії. <i>Варіант 2.</i> Разом з однокласниками започаткуйте відеотеку українського кіно, виокремте в ній розділ «Навчальні фільми».</p>	6
	УЗАГАЛЬНЕННЯ ТЕМИ		3

Гайдамака Олена Василівна,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», м. Київ, Україна, e-mail:lgaidamaka@ukr.net

ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН УРОКІВ МИСТЕЦТВА В 10 (11) КЛАСАХ

До підручника: Гайдамака О. В. Мистецтво : підруч. для 10 (11) кл. загальноосвіт. навч. закладів / О. В. Гайдамака. – Київ : Генеза, 2018. - 168 с. : іл.

Тема	Зміст
Розділ І. Африканський культурний регіон	
Строката Африка	<p>Мистецтво народів Африки: скульптура, маски (їх різновиди), ювелірні вироби, декорування тіла. Танцювальне мистецтво народів Африки. СОМ: Побутові та ритуальні речі народів Африки, зокрема маски, статуетки, ювелірні вироби, зразки декорування тіла. СКМ: Африканські танці. СММ: Африканські барабани (гра на джембе). ХТД: (робота в групах) створення композицій з використанням різних ритмічних послідовностей.</p>

Тема	Зміст
	<p>Культурні взаємовпливи: античне мистецтво на території Африки, вплив африканського мистецтва на творчість європейських митців (П. Пікассо, П. Клеє та ін.).</p> <p>СОМ: статуя Деметри в Карфагені; Колоната Форуму у великому Лептісі (Лівія); Амфітеатр в Ель-Джемі (Марокко); П. Клеє. Сад храмів; П. Пікассо. Золота скульптура, Оголена з драпіруванням.</p> <p>ХТД: створіть замальовки «Африка. Мої враження».</p> <p>Робота з джерелами: створіть колаж із зображень зразків мистецтва регіону, що найбільше вразили, наприклад, колаж «Мистецтво народів Африки».</p>
Величні цивілізації. Давній Єгипет	<p>Мистецтво Давнього Єгипту: архітектура (піраміди, храми), скульптура, живопис (єгипетський канон), декоративно-прикладне (зокрема ювелірне) мистецтво.</p> <p>СОМ: храм Абу-Симбел; храм Луксор; гробниці Нефертарі; погруддя Нефертіті; скульптурний портрет Рахотепа і Нофрет; фрагменти розпису гробниці Нахта.</p> <p>СММ: Дж. Верді. Опера «Аїда» (фрагменти).</p> <p>Професійні випробовування: «Туристична агенція «Перлини Єгипту» (колективний проект).</p>
Розділ II. Американський культурний регіон	
Величні цивілізації. Доколумбова Америка	<p>Мистецтво майя, ацтеків, інків.</p> <p>СОМ: храм Сонця; «Храм написів» у Паленке; давнє місто майя Чичен-Іца; піраміда Місяця в Теотіуакані; храм Кориқанча; руїни храму в Мачу-Пікчу; скульптура та побутові вироби майя, золоті вироби інків.</p> <p>ХТД: створіть повідомлення (аудіо, відео, візуальне тощо) про мистецькі здобутки Американського культурного регіону. Наприклад, аудіо-/відеодобірку знаних музичних/кінотворів «Мистецтво Доколумбової Америки».</p>
Мистецтво Латинської Америки	<p>Танцювальне мистецтво, народжене в Латинській Америці (танго, мамба, сальса та ін.). Бразильський карнавал.</p> <p>СОМ: Р. Гарасюта. Румба; Дж. Северіні. Аргентинське танго; К. Малевич. Аргентинська полька; Г. Кукер. Танго.</p> <p>СММ: латиноамериканські танці (на вибір).</p> <p>СКМ: Бразильський карнавал (фрагменти).</p> <p>ХТД: відобразіть графічно колорит латиноамериканських танців.</p>
Мистецтво США	<p>Найяскравіші явища мистецтва, народжені в США: вестерн, музика кантрі, джаз, рок-, поп-музика, поп-арт, абстрактний експресіонізм, стріт-арт, мюзикл, гепенінг, кінематограф Голлівуда.</p> <p>СОМ: Дж. Алінсон. Жінка співає джаз; Ю. Шевчук. Із серії «Джаз»; І. Несвітайло. Місячний блюз; А. Матісс. Джаз; Е. Воргол. Чотири Мерилін (фрагмент); Дж. Поллок. Сині стовпи; Г. Борглум. Гора Рашмор; твори В. де Кунінга, М. Ротко, А. Горкі.</p> <p>СММ: музика кантрі; спіричуелс «Молитва»; «Блюз західної околиці» у виконанні Луї Армстронга; Дж. Скотт. Регтайм «Життя артиста».</p> <p>ХТД: (спів) Ж. Стайн, С. Кан. Let it snow; Б. Хейз, Дж. У. Джонсон. Blue Christmas (на вибір).</p> <p>Професійні випробовування «Створюємо фільм: від ідеї до результату».</p>
Розділ III. Далекосхідний культурний регіон	
Витонченість, глибина і поетичність образів	<p>Китайський та японський живопис, декоративно-ужиткове мистецтво.</p> <p>СОМ: твори китайського та японського живопису, декоративно-ужиткового мистецтва Далекого Сходу. Ширма, ікебана.</p> <p>ХТД: на дозвіллі дослідіть особливості складання ікебани та спробуйте створити власну композицію.</p>
Архітектурні образи Далекого Сходу	<p>Пагоди, храми. Японський сад.</p> <p>СОМ: пагода «Якусідзі» біля м. Нара (Японія); пагода «Пагорб тигра» в м. Сучжоу (Китай); печерний храмовий комплекс Цяньфодун; храм Путошань; палац Гугун, Заборонене місто; храм неба в Пекіні; храм Хеїнса (Корея).</p> <p>ХТД: відтворіть у живопису свої враження від архітектури Далекого Сходу.</p>
Символічність і загадковість музики, театру і кіно	<p>Особливості далекосхідної музики. Пентатоніка. Символічність театру. Пекінська опера. Театри Но і Кабукі. Азійський кінематограф.</p> <p>Культурні взаємовпливи: шинуазрі.</p> <p>СОМ: зображення музикантів та музичних інструментів, мистецтво у стилі шинуазрі.</p> <p>СММ: китайська народна мелодія «Квітка жасмину»; японська народна пісня «Сакура».</p> <p>СКМ: китайський танець з віялами; танець Небесного Лева і Дракона; танець «Тисячі рук»; фрагменти вистави Пекінської опери.</p> <p>ХТД: дізнайтеся більше про винаходи й відкриття Давнього Китаю та оцініть їхню роль у мистецтві.</p> <p>Професійні випробовування (колективний проект): арт-агенція з організації та проведення тематичних вечірок «Пориньмо в культуру Далекого Сходу».</p>

Тема	Зміст
IV. Індійський культурний регіон	
Гармонія архітектури і скульптури, що вражає	Синтез архітектури і скульптури. СОМ: буддійські ступи в Санчі, на Барабадурі (Ява); храм Кайласанатха (Кайлаш); скульптура храмів Хойсала; храм Кандарья-Махадева; комплекс Кхаджурахо; храм Мінакши; храм Кедарешвар; Мармуровий храм Ранакпур; храм Лотоса.
Синтез музики і руху	Музика Індії. Рага. Музичний інструментарій. Символічність танцювального мистецтва. Ювелірне мистецтво. Індійський кінематограф. Культурні взаємовпливи: Тадж Махал. СММ: Раві Шанкар. Виконання на ситарі (на вибір). СКМ: фрагменти з індійських кінофільмів. ХТД: обведіть свою долоню та на основі мотивів індійських орнаментів створіть ескіз «Мехенді» (малювання хною). Робота з джерелами: створіть рекламну публікацію для мандрівок Індією «Індія вражає». Професійні випробовування: віртуальний музей «Мистецькими перлинами індійського культурного регіону» (колективний проект).
V. Арабо-мусульманський культурний регіон	
Архітектура арабського Сходу	Архітектура Арабо-мусульманського культурного регіону (культова і світська). Синтез декору й архітектурної споруди. Каліграфія. Арабеска. Культурні взаємовпливи: палац Альгамбра. СОМ: «Велика мечеть» (мечеть Омейядів) у Дамаску; Блакитна мечеть у Стамбулі; Мечеть Куббат ас-Сахра («Купол скелі»); сучасна архітектура. ХТД: відтворіть свої враження від мистецтва арабського Сходу. Наприклад, намалюйте архітектурний пейзаж.
Декоративні мотиви арабського Сходу	Декоративно-ужиткове мистецтво: килимарство, кераміка, ткацтво. Книжкова мініатюра. СОМ: зразки декоративно-ужиткового мистецтва. ХТД: добір слів-асоціацій – назв до книжкових мініатюр.
Музичні та хореографічні арабески	Особливості музичного мистецтва регіону (макам). Музичний інструментарій. Танцювальне мистецтво. СОМ: Ф. Фоббі. Блакитна шаль, Танцівниця з тамбурином; Е. Делакура. Алжирські жінки у своїх покоях. СММ: Музика у виконанні на народних інструментах; Ширін. Nabibi; Амр Діаб. Tamally Maak; М. Римський-Корсаков. Шехеразада (фрагменти на вибір) СКМ: виконання класичного арабського танцю. ХТД: професійні випробовування: «Студія арт-терапії» (груповою проектною діяльністю).
VI. Європейський культурний регіон	
Величні цивілізації. Античність	Мистецтво Давньої Греції та Давнього Риму. Його внесок у розвиток європейського мистецтва. СОМ: Архітектура та скульптура Давньої Греції та Давнього Риму. СММ: А. Хачатурян. Балет «Спартак». Триумфальний марш. Варіації Егіні. Танець Фрігії.
Архітектура – літопис людства	Визначні досягнення європейської архітектури. Художні стилі, що яскраво виявилися в архітектурі. СОМ: Міланський собор; храм Святої Ірини в Константинополі; Овруцька церква св. Василя; Дрезденський Цвінгер; садово-парковий ансамбль Версалу; архітектура модерну; Брюссельський парк «Міні-Європа». ХТД: створіть скетч-листівку із зображенням архітектурних споруд Європи.
Вічні образи європейського мистецтва	Здобутки образотворчого мистецтва Європейського культурного регіону в контексті світової культурної спадщини. СОМ: візантійські мозаїки; вітражі Шартрського собору; Мікеланджело. Давид; Ян вайн Ейк. Гентський вівтар; Г. Гольбейн. Посли; П. Брейгель. Падіння Ікара; Дж. Берніні. Екстаз святої Терези; Рембрандт. Автопортрети. 1629,1669 рр.; Ж.-Л. Давид. Клятва Гораціїв; К. Д. Фрідріх. Мандрівник над морем туману; Г. Курбе. Каменярі; К. Моне. Жінка з парасолькою; Е. Мунк. Крик; П. Пікассо. Скрипка, що висить на стіні. Робота з джерелами: досліді, як від найдавніших часів змінювалась європейська скульптура. Результати дослідження оформи у візуальний ряд.

Тема	Зміст
Музика європейського культурного регіону	Музика Європи: особливості, досягнення. Оперне мистецтво (Італія). Органна творчість Й. С. Баха. Інструментальні жанри великих форм (Віденська класична школа). Музика романтиків та авангарду. Перлини європейської естрадної музики. СОМ: Г. Клімт. Глядачі старого віденського Бургтеатру; А. Хьогер. Моцарт в аристократичному салоні; К. Шлоссер. Бетховен за роботою. СММ: Й. С. Бах. Токата і fuga ре-мінор; твори композиторів-романтиків (на вибір); фрагменти з оперет Ж. Оффенбаха, Й. Штрауса, Ф. Легара, І. Кальмана (на вибір); твори композиторів Віденської класичної школи (на вибір). Культурні взаємовпливи: європейська музика і музична культура народів Східної Азії, Африки та Латинської Америки. ХТД: Е. Джон. Sorry seems to be the hardest words (Так важко сказати «Пробач»). Робота з джерелами: поцікавтеся дослідженнями про вплив музики на людину, зокрема, яким чином завдяки музиці можливо поліпшити власний емоційний стан.
Європейський театр – майстерне лицедійство	Провідні системи, що розкривають театральні принципи європейського театру: представлення і переживання. Особливості систем театру К. Станіславського та Б. Брехта. Венеційський карнавал. СКМ: фрагменти з театральних вистав. Кохання Ромео і Джульєтти – вічна тема в різних видах мистецтва, зокрема театального. ХТД: 1. Оберіть уривок твору, що вивчається на уроках української чи зарубіжної літератури, спробуйте здійснити його інсценізацію. 2. Оберіть твір образотворчого мистецтва і спробуйте «оживити» його (уявити думки, почуття зображених персонажів, передати їхній монолог чи бесіду).
Світ європейського кінематографа	Французький, італійський, німецький, англійський, шведський кінематограф. Французька «нова хвиля», італійський неореалізм, німецький кіноекспресіонізм, англійський детектив та кіно абсурду, шведська «драматична соната» тощо – унікальні досягнення європейського кінематографа. СКМ: фрагменти з фільмів різних кіношкіл. Практичне завдання: 1. На відеокамеру відзняміть декілька репортажів із реального життя, використовуючи зйомку різними планами. 2. Здійсніть постановку фрагмента літературного твору та відзняміть її на відео. Професійні випробування: створіть спектакль на тему шкільного життя, випробуйте себе в ролі сценариста, режисера, актора, звукооператора тощо.
VII. Європейський культурний регіон. Україна	
Величні цивілізації	Трипільська культура. Мистецтво скіфів. Мистецтво Античності на території України (Північне Причорномор'я). СОМ: зразки декоративно-ужиткового мистецтва Трипільської культури (керамічні вироби) та скіфів (золотий гребінь з кургану Солоха, золота пектораль, золота скіфська фігурка оленя тощо); твори мистецтва Північного Причорномор'я (Голова Деметри, статуетка і рельєф Кібели, амфора, ювелірні прикраси). Видатні архітектурні пам'ятки на території України. Архітектура Київської Русі, українського бароко, модерну тощо. СОМ: Борисоглібський собор та П'ятницька церква в Чернігові; Собор Святої Софії у Києві; Собор Святого Юра у Львові; Свято-Преображенський собор в Ізюмі; Густинський Свято-Троїцький монастир; Брама Заборовського; Львівський оперний театр; палац Кирила Розумовського у Батурині; Національний дендрологічний парк «Софіївка» в Умані; Полтавський краєзнавчий музей. Робота з джерелами: зробіть власну ТОП-10: «Архітектурні шедеври України».
Візуальні образи українського мистецтва	Здобутки українських митців у галузі образотворчого мистецтва. Іконографія. Фресковий живопис, мозаїки. Мистецтво української графіки. Розквіт скульптури та живопису в епоху бароко. Авангардні здобутки українських мистецтв. СОМ: ікони, мозаїки, фрески; Георгій Нарбут. Герб Української Держави (проект). Українська абетка; Й. Пінзель. Самсон; ікони «Покрови»; Портрет Г. Гамалії (парсуна); народні картини «Козак Мамай»; твори Т. Шевченка; О. Богомазова; Д. Бурлюка; О. Екстер; К. Малевича та ін. ХТД: створення українських пейзажних мотивів в улюбленій художній техніці. «Природа України, яка одвічно надихає».
Музичне мистецтво України	Досягнення у сфері хорового мистецтва. Українська опера. Думи. Кант. Українська інструментальна музика ХХ ст. Популярна естрадна музика (джаз, поп, рок). СОМ: Л. Жемчужников. Кобзар на шляху; Козак Мамай. СММ: М. Березовський, А. Ведель, Д. Бортнянський. Хорові концерти (фрагменти на вибір); М. Леонтович. Щедрик; М. Лисенко. Опера «Тарас Бульба» (фрагменти); М. Скорик; В. Сильвестров та ін. (музика на вибір)

Тема	Зміст
	Улюблені твори сучасних поп-, рок-, джаз-виконавців. ХТД: пісні улюблених виконавців.
Театральне мистецтво України	Вертеп. Театр корифеїв. «Березіль» Леся Курбаса. Сучасні здобутки театрального мистецтва України. СКМ: фрагменти вистав.
Здобутки українського кіно	Екранізації відомих вистав. Творчість О. Довженка. Поетичне кіно. Видатні українські кіноактори. Здобутки українських кіномитців на світових кіноподіях. Українське документальне кіно. СКМ: фрагменти з фільмів О. Довженка, Дзиги Ветрова, С. Параджанова та ін. ХТД: створіть відеотеку українських кінофільмів.
Мистецтво української діаспори	Мистецькі здобутки української діаспори. Творчість художників (О. Архипенка, Лео Мола, О. Екстер, Я. Гніздовського); музикантів (Модеста Менцинського, Михайла Голинського, Олександра Мишуги). СММ: твори митців української діаспори.
	Узагальнення

УДК 37:92.8 (477.65)

Мурована Ірина Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри музичного мистецтва і хореографії Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький, Україна,
e-mail: murovany@mail.ru

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ НА КІРОВОГРАДЩИНІ

Здійснено аналіз форм роботи і методів навчання в дитячих хореографічних колективах при загальноосвітніх навчальних та позашкільних закладах у період кінця ХХ – початку ХХІ ст. на Кіровоградщині. Висвітлено тенденції розвитку хореографічної освіти, що засвідчують її модернізацію в означений період: систематизація та структурне оновлення змістовної складової системи хореографічної освіти; пошук нових форм і методів хореографічного навчання, застосування інноваційних педагогічних технологій у роботі з дитячими хореографічними колективами; навчання за принципом неперервності та послідовності. Проаналізовано основні форми забезпечення наступності хореографічної освіти.

Ключові слова: хореографічна освіта, модернізація, дитячі хореографічні колективи, Кіровоградщина, кінець ХХ – початок ХХІ століття.

Зміни в системі освіти згідно з Концепцією Нової української школи стосуються і ланки хореографічної освіти, в якій інновації педагогів-хореографів домірно поєднуються з багатющими традиціями навчання хореографічного мистецтва вихованців дитячих хореографічних колективів, створених при різних закладах. Одним із вагомих факторів успішності діяльності є фахова підготовка їхніх керівників, зокрема вчителів хореографії (Г. Гусев, Є. Громова, Ю. Громов, Н. Гавликовський, А. Запісцький). У дослідженнях (Д. Бернадська, Ю. Гончаренко, О. Жирова, С. Легка, П. Фриз, Д. Шариков) наголошується на збереженні основ національного танцювального мистецтва та витоків фольклорних традицій.

Сьогодні узагальнення практики роботи дитячих хореографічних колективів різних регіонів країни, які працюють на базі загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів є актуальним і своєчасним, оскільки дозволяє виділити тенденції розвитку хореографічної освіти в різні періоди. З огляду на те, що стан хореографічної освіти Кіровоградщини в період кінця ХХ – початку ХХІ ст. дослідниками не вивчався, це визначило **мету даної статті:** узагальнення досвіду роботи сучасних хореографічних колективів Кіровоградщини, виокремлення ха-